

činu v Šu 4 cit. zák. naznačeného je posunutím padělku v jeho oběhu a tím ohrožení zájmů veřejných. Udává proto padělané peníze za pravé ve smyslu zákona nejen ten, kdo posunuje je vědomě za pravé v jich oběhu sám, nýbrž i ten, kdo se domáhá toho cíle buď poslem, buď spoluvinníkem. Při tom jest lhostejno, z jakých pohnutek tak jedná.

Čís. 1351.

Předražování (cís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák.)

V tom, že velkorestauratér přesidluje do menší restaurace, prodal přebytké zásoby vína velkobchodníku, nelze spatřovati řetězový obchod.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1923, Kr I 340/22).

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečné stížnosti obžalovaného Emanuela O. do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 8. října 1921, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem dle Šu 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. zák., zrušil napadený rozsudek a sprostil dle Šu 259 čís. 3 tr. ř. obžalovaného z obžaloby do téhož rozsudku, pokud jím byl obžalovaný Kamil F. dle § 259 čís. 3 tr. ř. sprostěn z obžaloby pro týž trestný čin, zavrhl však zmatečnou stížnost státního zastupitelství pro přečin dle § 23 čís. 4 cís. nař. ze dne 24. března 1917 čís. 131 ř. z., spáchaný prý tím, že na podzim 1919 až do konce října, prodávaje velkoobchodníku Kamilu F-ovi víno rýnské, sestávající z 10% vína rýnského a 90% vína rakouského a uherského, koupeného od velkoobchodnické firmy T., provozoval předměty potřeby řetězový obchod.

Důvody:

Co se týče hmotněprávního důvodu č. 9 a) § 284 tr. ř. jest uvésti toto: Obžalovaný Emanuel O. hájil se tím, že prodal víno F-ovi v době, kdy se stěhoval z hotelu z R. do hotelu P., a že prodej byl proto nutným, že měl v hotelu R. velké zásoby vína, které v hotelu P. potřebovati nemohl. Nalézací soud tuto nutnost, jak bude níže uvedeno, výslovně uznává, nedal však této omluvě místa z právních příčin, shledávaje i při tomto skutkovém stavu v závadném prodeji skutkovou povahu řetězového obchodu. To však neprávem. Hospodářský řád t. j. soustava zákonů, ovládajících hospodářský život, spočívá na tisíci a tisíciletém vývoji tak jako hospodářský život sám. Součástí tohoto hospodářského řádu jest i obchod t. j. činnost sprostředkující oběh statků, tedy, pokud jde o předměty potřeby, přechod jich z rukou prvovýrobce až do rukou spotřebitele. Zákony, jimiž se hospodářská činnost řídí, nejsou zákony pozitivními, nýbrž přirozenými, nebyly dány žádnou vládní mocí, nýbrž vyvinuly se samy z povahy věci; nelze se jich dočísti v žádném psaném zákoníku, nýbrž dobíráme se jich zpytováním hospodářských jevů, hospodářských činností lidských, jež vystupují v jistých ustálených, stereotypních formách, zpytba to, kterou

obstarává t. zv. věda národohospodářská. Jsou-li však zákony ty přirozené a nikoli dané, podává se z toho, že není v lidské moci a tudíž ani v moci zákonodárce, v moci státu, volně je měniti, nýbrž změna hospodářských zákonů dá se mysliti jen tak, že se změní hospodářský život, hospodářská činnost sama, tak tedy na př. že místo soustavy národohospodářské dosazena by byla soustava státohospodářská t. j. že by podnikání hospodářské (výroba, obchod) přešlo na stát a vyhraženo bylo pouze jemu, jako na př., kdyby všecek obchod byl zmonopolisován. Za platnosti řádu národohospodářského (soukromohospodářského) může býti tedy snahou zákonodárce (státu) toliko napomáhati činnosti hospodářské v mezích přirozených zákonů hospodářských a zabráňovati škodlivým výstřelkům, snahám, jež z pohnutek zjištěných hledí se ustálenému řádu hospodářskému vymknouti, z kolejí jeho vyšinouti, a které tedy takto z důvodů sobeckých a tudíž zároveň s urážkou řádu mravního scházejí na zcestí, kde osobní prospěch spojen je s úkorem celku. Ani lichevní zákonodárství válečné a poválečné nechtělo a nemohlo rušiti přirozených zákonů národohospodářských, nýbrž hledělo zabrániti jen zmíněným škodlivým výstřelkům hospodářské činnosti, scestným způsobům jejího provozování, k čemuž podnět a příležitost zavládala nouze o předměty potřeby; musí tedy také rozuměno a vykládáno býti pod tímto zorným úhlem, a proto se praví, že řetězový obchod zákonodárstvím tím zakázaný jest tu, když kdo vsunul se ve sprostředkování předmětů potřeby od výrobce ku spotřebiteli jako článek zbytečný, a při posuzování otázky této zbytečnosti vyslovil proto Nejvyšší soud již v rozhodnutí ze dne 19. června 1920 Kr II 86/20 zásadu, že není tu skutkové povahy řetězového obchodu, když obžalovaný je d n a l z p ů s o b e m, v d o b á c h n o r m á l n í c h o b v y k l ý m, neboť pak že nelze o něm důvodně říci, že by byl takto přechod zboží od výrobce k spotřebiteli zbytečně stížil nebo zdržel. Nejvyšší soud nemá příčiny, by se od této zásady uchýlil, nýbrž všecek důvod, aby při ní setrval, neboť onen způsob, v dobách normálních obvyklý t. j. způsob za časů mírových se vyvinuvší, od staletí trvající a pravidelný («obvyklý») značí právě shodu se shora zmíněnými zákony národohospodářskými, neboť každý zákon nese v sobě známku pravidelnosti t. j. že se ho užívá v případech toho rázu, ať už případy ty jsou časté anebo řídké, naskytující se toliko tu a tam, výjimkou. Zkoumá-li se případ obžalovaného O-a, tu jest hned na první pohled na jev, že tak, jak on učinil, zachovávali se živnostníci zcela pravidelně i v dobách mírových, že tedy ani on nedopustil se nepravdivosti, kterou jediné zákon lichevní jako činnost scestnou, vyšinutou z kolejí ustálených pravidel národohospodářských, stíhati chce. I v dobách normálních je obvyklé, nastala-li zvláštní příčina, nutící ku v z d á n í s e t é k t e r é ž i v n o s t i, jako na př. úmrtí, invalidita, stáří a pod., že se celý živnostenský podnik se vším zbožím prodá, jak to zákon sám předvídá, stanově pro ten případ potřebné normy (§ 1409 obč. zák., čl. 22, 23 obch. zák.). Jest to případ prodeje en bloc, jednomu jedinému nabyvateli, případ, jež zákon výslovně upravuje a tedy výslovně za legální uznává. Ovšem podle rozličnosti případu stává se také, že místo prodeje volí se rozprodej (výprodej), což závisí od toho, co se za dané situace majiteli závodu jeví příhodnějším nebo výhodnějším.

ším. Jednodušším je zajisté prodej en bloc a může majitel býti v takovém postavení, že je mu rozprodej en detail nesnadným a nepřiležitým nebo někdy dokonce nemožným, tak na př. nemá-li k dispozici věci znalou osobu své důvěry, již by rozprodej svěřiti mohl, a sám na př. pro chorobu se úkolu toho podjati nemůže, nebo zabral se podnikem jiným nebo se chce vystěhovati a pod. Tak se ale věc také má, když se živnostenský podnik p o d s t a t n ě o m e z u j e, jako právě v tomto případě, kde obžalovaný z hotelového a restauračního podniku prvního řádu uchýloval se do podniku mnohem a daleko skromnějšího, kde vše to zboží, od let pro onen velký podnik nahromaděné potřebovati a spotřebovati (možná ani uschovati) nemohl. Zajisté byl oprávněn prodati nadbytek v jednom, en bloc, jak i v dobách mírových obvyklé bylo. Neboť šlo o 8500 lahví vína a tu žádati na obžalovaném, jak činí nalézací soud, že měl se postarati o rozprodej v malém vinárníkům a hostinským, t. j. živnostníkům, kteří přímo čepují spotřebitelům, znamená zneuznávati jeho hospodářskou potřebu a tudíž ustálené hospodářské zákony. Podle obecných zkušeností bylo by v kraji více pivním než vinném na rozprodej 8500 lahví počítati s 30 až 50 neb ještě více hostinskými a restaurátéry, neboť lze za jisté míti, že by neodebral žádný více, než po několika desítkách neb stech lahví, podle rozsahu své živnosti a potřeby, a tu jest otázkou, zdali vůbec obžalovaný byl by takový počet odběratelů sehnal a v prodlení jaké doby, zdali by mu větší menší část pořád nebyla zůstala na skladě. Avšak nehledě k tomu, žalovaný, maje práci s přesídlením svého podniku a vedením podniku na místě novém nemohl se takovéto rozprodávající činnosti dobře věnovati, a ve svém postavení nebyl také povinen, jeho hospodářská potřeba vyžadovala, by se nadbytku zbavil, čím dříve tím lépe, jak — jednostejno. Sám nalézací soud tuto hospodářskou potřebu uznal, řka při výměře trestu, že mu polehčuje stav n o u z e, poněvadž byl, maje velké zásoby, n u c e n k rozprodeji (správně prodeji) ve velkém, přehlédl však, že tím upadá v rozpor se svými důvody pro výrok o vině, kde mu předpisoval rozprodej v drobném. Při názoru nalézacího soudu propadali by všichni, kdo se vzdávají živnosti a přenechají všecko své zboží jinému en bloc, trestu, což se přičí jak právnímu citění, tak §u 1409 obč. zák. a čl. 22, 23 obch. zák. Když obžalovaný víno nakoupil, nespádalo to pod řetězový obchod, neboť nakupoval pro spotřebu ve své živnosti hotelierské a restauračnické; pak ale nastala zvláštní příčina, která mu zabránila, by se tento úmysl, spotřebovati zboží v živnosti, ohledně všeho zboží uskutečnil, a to mělo za následek, že se musil tohoto přebytkového zboží zbaviti a tudíž je prodati, a tak ani tento prodej nespádá pod řetězový obchod, protože byl vynucen hospodářskou potřebou a proveden byl způsobem normálním, obvyklým i za časů mírových, tedy národohospodářsky úplně legálním. Zbyla by jen otázka, zda neprodal za ceny přemrštěné a zda nebyla v tom tedy aspoň skutková povaha trestného činu předražování. Avšak tu již nalézací soud sám konstatuje, že cena, za kterou prodal, přemrštěnou nebyla. Uváží-li se však, že obžalovaný víno, které mu přišlo na 11 Kč 30 h láhev, prodal po 14 Kč láhev, v čemž dle jeho výpočtu nejsou zahrnuty daně, obchodní personál a reklama, není vůbec na jevě, že by byl měl nějaký čistý zisk, nehledě ani k tomu, že víno, jak ze zjištění

nalézacího soudu plyne, podstatně zlepšil, že tedy bylo cennějším, když je prodával, než když je koupil. Pakli však O. oprávněn byl i pod zorným úhlem lichevního zákona prodati en bloc, velkoobchodníku, musil býti i tento velkoobchodník oprávněn en bloc koupiti, sice jinak bylo by právo O-ovo, en bloc prodati, úplně bezúčelné: důsledně nemohl se ani F-er dopustiti koupí tou řetězového obchodu. Zkrátka okolnosti případu jsou takové, že tu nelze mluvit ani při jednom ani při druhém o zbytečném t. j. hospodářským zákonům odporujícím (nepravidelném) vsunutí se v činnost, sprostředkující statky mezi výrobcem a spotřebitelem. Jest tudíž důvod dle čís. 9 a) Šu 281 tr. ř. plně odůvodněn, bylo proto rozsudek zrušiti a obžalovaného z obžaloby sprostiti (§ 288 čís. 3 tr. ř.).

Čís. 1352.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

V tom, že z mouky, opatřené ze zásob, jež rolníkům zbývaly po odvedení předepsaného kontingentu, bylo vyráběno bílé pečivo, jest spatřovati přečin pletich.

Pro posuzování přiměřenosti ceny tuzemské mouky není směrodatnou cena mouky cizozemské.

(Rozh. ze dne 15. listopadu 1923, Kr I 925/22.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku lichevního soudu při zemském trestním soudě v Praze ze dne 27. května 1922, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným přečinem pletich podle § 11 čís. 4 zákona ze dne 17. října 1919 čís. 568 sb. z. a n.

Důvody:

Vývodům, kterými zmateční stížnost odporuje z důvodů čís. 5 a čís. 9, písm. a) Šu 281 tr. ř. výroku prvního soudu, jímž obžalovaný byl uznán vinným přečinem pletich, dlužno předem vytknouti dvojí základní omyl. Stížnost je v nepravu, dovozujíc, že mouka, stěžovatelem od bařochářů koupená, nepatřila k zásobám, státem zabraným, protože byla ze zásob, jež rolníkům zbývaly po odvedení předepsaného kontingentu. Vládní nařízení z 11. června 1920 čís. 390 sb. z. a n. zabavilo ve prospěch státu veškeré obilí v oblasti čsl. republiky. Držitelům zemědělských podniků bylo sice dovoleno, spotřebovati obilí své sklizně pro vlastní domácnost a vlastní hospodářství dle podrobnějších předpisů, vydaných v tomto směru. Než zemědělec byl dle třetího odstavce Šu 16 vyhlášky ministerstva pro zásobování lidu ze dne 28. června 1920 čís. 423 sb. z. a n. i po dodání předepsaného kontingentu povinen, nabídnouti státnímu obilnímu ústavu všechny další přebytky, jež přesahují onu vlastní jeho potřebu, tedy také přebytky, které po případech v těchto směrech uspořil. Jakýkoliv prodej obilí (nebo mouky) zemědělcem byl nesprávným, nehledíc ani k výslovnému zákazu Šu 4 vládního nařízení čís. 390/1920, a byl tím bezprávnějším, prodáváno-li za